

Hrvatskom državnom arhivu, Ratnom arhivu u Beču, Kućnom, dvorskom i državnom arhivu u Beču, Štajerskom zemaljskom arhivu, Državnom arhivu u Veneciji, Vatikanskom tajnom arhivu i Državnom arhivu u Budimpešti. Dokumenti su najčešće pisani latinskim ili njemačkim jezikom, no ima ih dosta pisanih na talijanskom, hrvatskom, francuskom, jedan i na engleskom jeziku. Izbor je tematski i kronološki ograničen, ipak tako da su osim same bitke od 22. lipnja 1593. godine obuhvaćeni i dokumenti koji govore o nastanku i značenju sisačke utvrde, lokalnim uvjetima (stanovništvo i gospodarstvo), vojnim i s njima povezanim aktivnostima na tom području prije i poslije navedene bitke, a omogućuju da se cjelovito sagleda njezino značenje, te, na kraju, izbor iz suvremenog tiska kao svjedočanstvo o značenju koje su joj suvremenici pridavali. Karakter objavljene građe, jednako kao i sadržaj upućuje na šire značenje samoga događaja, budući da su u njemu sudjelovali i drugi narodi osim Hrvata: tu se radi o hrvatskoj, ali i o austrijskoj, mađarskoj, slovenskoj, bosanskoj i turskoj povijesti, dok odjeci u književnosti, slikarstvu, kronikama, prikazima i operama omogućavaju i šire tumačenje.

Knjiga ima dva priloga: kronologiju turskih provala u Hrvatsku 1543-1598. s popisima vladara (pored hrvatsko-ugarskih kraljeva i turskih sultana uključeni su i hrvatski banovi, nadvojvode kao posebni vladari Unutrašnje Austrije i pape), i popis sisačkih kaptolskih zapovjednika 1590-1593. godine. Uz to dodano je vrlo

vrijedno kazalo stanovnika sisačke gospoštije, opće kazalo imena osoba koje se spominju u dokumentima te kazalo mjesta.

Josip Barbarić

POVIJESNI SPOMENICI ZAGREBAČKE BISKUPIJE (Monumenta historica episcopatus Zagrabiensis), sv. V (1395-1420). Skupio i priredio Andrija Lukinović. Izd. Kršćanska sadašnjost i Arhiv Hrvatske. Croatica Christiana - Fontes 3, Monumenta historica 1. Zagreb 1992. str. VI+714.

U izdanju Kršćanske sadašnjosti i Arhiva Hrvatske krajem 1992. godine iz tiska je izišao peti svezak *Povijesnih spomenika Zagrebačke biskupije*. Prvi je svezak godine 1873. objavio I. K. Tkalčić. Njegov je cilj bilo izvornim dokumentima osvijetliti ne samo povijest Zagrebačke biskupije, nego i povijest dijela kraljevine Hrvatske, odnosno Slavonije između Drave i Gvozda. Odmah sljedeće godine Tkalčić je objavio i drugi svezak Spomenika, dok treći i četvrti još nisu objavljeni. Poslije stanke od 118 godina izdavački je niz nastavio voditelj Kaptolskog i Nadbiskupskog arhiva u Zagrebu prof. Andrija Lukinović, ne odstupajući od onog cilja što ga je u prvom svesku postavio I. K. Tkalčić.

Devetstoljetna nazočnost Zagrebačke biskupije, zagrebačkog biskupa i kaptola na hrvatskom tlu nije samo činjenica od važnosti za povijest Crkve na ovom području ili pak za jedan njegov dio. Crkva je i inače bila sveprisutna u ukupnom životu, materijalnom i duhovnom, no podaci o njezinoj djelatnosti osobito su značajni za razdoblja i događaje kada su ustanove državne vlasti i druge kroz koje se oblikovala politička volja i interesi bile onemogućene u djelovanju ili nisu ostavile znatnijega traga u dokumentima koji su nam dostupni. Crkva nam je, u ovom slučaju Zagrebačka biskupija, glavni, a često i jedini svjedok događaja koji su određivali život na području njezina djelovanja, pri čemu u prvi plan dolazi njezina izuzetna uloga u samim tim zbivanjima.

U ovom svesku Povijesnih spomenika objavljena je građa iz nekoliko hrvatskih i stranih arhiva: iz Kaptolskog arhiva u Zagrebu, Nadbiskupskog arhiva Zagreb, Arhiva Čazmanskog kaptola, Povijesnog arhiva Zagreb, Arhiva HAZU, Hrvatskog državnog arhiva, Mađarskog državnog arhiva i Vatikanskog tajnog arhiva. Vrijedno je napomenuti da je priređivač prilikom istraživanja u Vatikanskom tajnom arhivu ustanovio da je za vremensko razdoblje što ga obuhvaća ova knjiga u Hrvatskoj objavljeno tek deset posto građe ovog arhiva koja se odnosi na Zagrebačku biskupiju. Ovaj svezak započinja 1395. godinom, ali je priređivač kao prvi dokument donio ispravu s nadnevkom 31. prosinca 1394. godine da bi zaokružio biskupovanje Ivana Šipušskog

(1394-1397). Objavljeni dokumenti zatim obuhvaćaju pontifikat biskupa Eberharda (1397-1406. i 1410-1419) i Andrije Skolarija (1406-1410). Na kraju sveska nalaze se isprave za sedisvakancije zagrebačke biskupske stolice, do imenovanja Eberhardova nasljednika Ivana Albena. Uključeni su i dokumenti koji se odnose na područja koja u to vrijeme nisu bila u sastavu biskupije, a danas jesu. Isto tako, uvršteni su i relevantni dokumenti opatija i samostana koji su tada postojali na području biskupije (uglavnom se radi o ugaslim cistercitskim opatijama i doturnutim samostanima pavlina). Priređivač se poslužio i publikacijama arhivske građe u kojima je već objavljeno nešto od građe koja ovamo pripada kao i drugim pomagalima čiji popis donosi. Knjiga je opremljena kazalima imena osoba, mjesta i stvari te popisom svih isprava s kratkim registima na latinskom jeziku.

Josip Barbarić

ZAPISNIK OPĆINE OSIJEK -
TVRĐA OD 1770. DO 1786.
GODINE. Za tisak priredio dr.
Stjepan Sršan, izd. Sveučilište Jo-
sipa Jurja Strossmayera u Osijeku
i Historijski arhiv u Osijeku. Osi-
jek 1992, str. 467.

U seriji *Grada za povijest Osijeka i Slavonije*, u izdanju Sveučilišta Josip Juraj Strossmayer i Historijskog arhiva u Osijeku kao osmi svezak objavljen je zapisnik općine